

11.6.2020

Till kommuner, samkommuner och verksamhetsenheter

FÖREBYGGANDE AV CORONAVIRUSSMITTA OCH TILLGODOSEENDE AV KLIENTERNAS BEHOV I TJÄNSTER SOM GES I HEMMET

Denna anvisning ersätter anvisningen om förebyggande av coronavirussmitta och tillgodoseende av klienternas behov i tjänster som ges i hemmet från den 15 april 2020 och den träder i kraft omedelbart. Den här anvisningen är i kraft till den 31 augusti 2020.

Kommunerna ska trygga klienternas rätt att få de social- och hälsovårdstjänster som de behöver enligt sina individuella behov. Att skydda klienterna, att säkerställa kontinuiteten i vården och omsorgen samt trygga klienternas välfärd och funktionsförmåga är en del av det normala genomförandet av hemvården och andra tjänster som tillhandahålls i hemmet, och dessa ska fortsätta även under förhållanden som avviker från det normala.

Närkontakter måste fortsättningsvis till en viss mån begränsas i tjänsterna i hemmen, eftersom vi vet att coronaviruset sprids genom fysisk kontakt. Om en äldre person eller en person som hör till en riskgrupp får tjänster i sitt hem ska dessa anvisningar följas. Till riskgrupperna hör förutom personer över 70 år även personer med en långtidssjukdom eller en funktionsnedsättning. Även personer med en sådan allvarlig kronisk sjukdom eller skada som betydligt försämrar lungornas eller hjärtats funktion eller kroppens motståndskraft hör till riskgrupperna.

Skyddande av klienterna och personalen

Arbetsgivaren ska ge de anställda en tydlig och ändamålsenlig anvisning om de smittskyddsåtgärder som ska iakttas. Anställda inom hemvården ska ge klienterna anvisningar om hygien och hur man ska skydda sig mot virus. Anhöriga och närstående ska ges tydliga anvisningar och information om hygien, åtgärdernas innehåll och orsakerna till dem.

Kommunerna ska medan coronaepidemin pågår sammanställa anvisningar för närståendevårdare, för arbetsgivare till personliga assistenter och till dem som får personlig assistens. Kommunerna ska informera aktivt om anvisningarna. Anvisningarna ska sammanställas utifrån myndigheternas information. I anvisningarna ska det fästas särskild uppmärksamhet vid situationer då assistenten eller närståendevårdaren insjuknar.

I alla tjänster som tillhandahålls i hemmet är en av största vikt att ingen arbetar sjuk. Stor vikt ska också fästas vid handhygienen och hygienen då man hostar.

Inom tjänsterna i hemmet ska man sträva efter att klienten får vård av en och samma vårdare, för att minimera spridningsrisken. Dessutom ska det utses en egen vårdare för varje klient. Klienterna ska ha ett telefonnummer de kan ringa för att få kontakt.

Personalen som tillhandahåller tjänster i hemmet och personlig assistans till personer med funktionsnedsättning och som arbetar i nära kontakt med klienterna ska använda ett kirurgiskt mun- och nässkydd för engångsbruk. Om sådana inte finns att tillgå eller om det av någon annan orsak inte är möjligt att använda dem, ska ett skydd av tyg som går att tvätta eller en engångsduk eller ett visir som täcker ansiktet (inkl. munnen) användas för att skydda klienten mot eventuell smitta från en anställd eller assistent.

Personalen ska introduceras i hur mun- och nässkydd och visir används på korrekt sätt.

Personalen ska ges ändamålsenliga anvisningar om användningen av mun- och nässkydd och visir samt om desinficeringen av mun- och nässkydd av tyg och visir.

Kommunen ska se till att en person med funktionsnedsättning som är arbetsgivare till en personlig assistent har tillgång till behövlig skyddsutrustning.

Personalen ska i alla situationer särskilt tänka på att lägga märke till eventuella fall av coronavirussmitta i ett så tidigt skede som möjligt.

Det finns särskilda anvisningar om hur man ska skydda sig vid arbete med patienter med luftvägsinfektion eller coronavirusinfektion.

Anvisningar:

- <https://stm.fi/sv/shm-anvisningar-coronaviruslaget>. Hänvisad 11.6.2020.
- <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/coronavirusinfektioner-anvisningar-till-social-och-halsovardspersonal>. Hänvisad 11.6.2020.
- <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/anvisningar-for-atgarder-vid-fall-av-coronavirus-covid-19>. Hänvisad 11.6.2020.

Kommunerna ska se till att vården och hjälpen för dem som är beroende av närståendevård och personlig assistans fortsätter även om närståendevårdaren, den person som får närståendevård, de personer som får assistans eller de personer som assisterar insjuknar i coronaviruset. Kommunerna ska på förhand planera var och hur man ordnar assistans och vård om det av någon orsak inte går att tillhandahålla tjänsten i hemmet. I fråga om personlig assistans ska kommunen se till att det finns vikariearrangemang och att situationerna där en vikarie anlitas sköts på rätt sätt.

Arbetsgivaren till en personlig assistent ansvarar för arbets säkerheten och för de försiktighetsåtgärder som coronaepidemin kräver. Om brukaren av personlig assistans själv är arbetsgivare ersätter kommunen de utgifter som orsakas av anställningsförhållandet till brukaren i enlighet med handikappservicelagen. Under de rådande omständigheterna går det emellertid inte alltid att få tag på skyddsutrustning. Kommunen ska se till att en person med funktionsnedsättning som är arbetsgivare till en personlig assistent har tillgång till behövlig skyddsutrustning på samma sätt som i hemvården.

Tryggandet av nödvändigt stöd

På grund av coronaläget kan också äldre personer och andra som hör till en riskgrupp eller personer som är försatta i karantän eller isolation få hemvård eller andra tjänster i hemmet. Det är personer som under normala förhållanden klarar sig på egen hand, men som under undantagsförhållanden kan behöva hjälp, till exempel med att gå till matbutiken eller apoteket. Deras servicebehov bedöms från fall till fall. Om dessa personer inte kan få hjälp av anhöriga eller frivilliga, hemkörning av mat eller dylikt, är det kommunens uppgift att trygga nödvändiga hemservicetjänster i form av köptjänst eller servicesedel.

Att stödja funktionsförmågan och kontakter med närstående

På grund av spridningsrisken avråds det från närkontakter. Undantagsförhållandena har nu pågått länge och därför behövs det förfaranden som gör det möjligt för klienterna att på ett säkert sätt träffa sina närstående.

Närstående uppmuntras att kontakta klienten till exempel per telefon, distansförbindelse, e-post eller brev. Personalen ska stödja klienterna i deras kontakter. Äldre personer och en del personer med funktionsnedsättning har redan länge varit frånskilda från sina närstående och det försämrar deras livskvalitet. Dessutom är detta för många klienter svårt att förstå. Man bör därför finna olika lösningar för att ge klienterna och deras närstående möjligheter att hålla kontakt. Det kan till exempel vara en bil där man kan mötas tryggt, som kör runt mellan verksamhetsenheterna. Institutet för hälsa och välfärd samlar in bästa praxis om hur dessa besök kunde genomföras, och kommer att publicera dem på sin webbplats.

Tjänsterna som tillhandahålls i hemmet används av personer med mycket varierande funktionsförmåga och behov. Trots undantagsförhållandena ska klienterna individuellt erbjudas de tjänster de behöver och sådan verksamhet som upprätthåller deras funktionsförmåga och välfärd, som till exempel nödvändig rehabilitering.

Funktionsförmågan kan upprätthållas på många sätt. Klienterna bör uppmuntras att inom ramen för sin funktionsförmåga finna meningsfulla aktiviteter i hemmet, såsom läsning, brevskrivning, bakning, trädgårdsskötsel eller balkongodling. Att stiga upp och röra på sig och hålla pausgymnastik är viktigt för att upprätthålla funktionsförmågan.

Att röra sig utomhus är viktigt med tanke på såväl den psykiska som den fysiska funktionsförmågan. Därför bör utomhusvistelse i olika former ordnas också under undantagsförhållanden. Möten med anhöriga och vänner kan ordnas utomhus, så länge man ser till att det finns tillräckligt skydd (avstånd, skyddsutrustning osv.).

Bra kost stöder också funktionsförmågan och är samtidigt viktig för kroppens motståndskraft. Alla ska ha möjlighet att få tillräckliga och mångsidiga måltider. I många kommuner har man börjat ta kontakt med alla invånare över 70 år för att se till att de klarar sig. Dessa personer kan också behöva praktisk hjälp när det gäller att tillreda maten, under måltiderna och i att planera en mångsidig kost. Man kan till exempel äta tillsammans i en virtuell måltidsgrupp. Det är viktigt att tröskeln att be om hjälp är låg att kommunen kan erbjuda servicehandledning och konkreta stödtjänster till dem som ber om hjälp.

Klienterna kan också ges handledning i hur man använder olika tjänster på nätet, till exempel hur man lyssnar på konserter, ser konstutställningar eller deltar i gudstjänster. Fler tips finns på webbplatsen för Institutet för hälsa och välfärd.

Befogenheter

Anvisningen baserar sig på skyldigheten att vidta åtgärder för att förhindra och minska spridningen av smitta enligt lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016).

Tillämpning av anvisningen på Åland

Lagen om smittsamma sjukdomar och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den är direkt tillämplig rätt också på Åland. Bekämpningen av smittsamma sjukdomar hör till rikets lagstiftningsbehörighet även på Åland, men med stöd av 30 § 9 punkten i självstyrelselagen sköter landskapet de uppgifter som hänför sig till bekämpningen av smittsamma sjukdomar på Åland. Landskapsmyndigheterna har samma prövningsrätt som statens eller kommunernas verksamhetsenheter i riket när det gäller tillämpningen av nämnda författningar till de delar som hör till deras förvaltningsbehörighet. Landskapsstyrelsen kan således ge kommunerna inom sitt område ytterligare anvisningar om hur denna anvisning ska tillämpas på Åland.

Mer information:

Tjänster för äldre: Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, fornamn.efternamn@stm.fi

Funktionshinderservice: Kirsi-Maria Malmund-Laakso, jurist, fornamn.efternamn@stm.fi

Närståendevård: Anne-Mari Raassina, konsultativ tjänsteman, fornamn.efternamn@stm.fi